

Szerk. az olvasóhoz

A szokatlanul hosszú és forró nyárban készültünk a *Saul fia*-számra, hogy a magyar kultúra e világhírig fölrakétázó teljesítményét és jelenségét alaposan körüljárjuk, s a nyárral szükségképp megszakadt diszkurzust folytassuk – különválva a filmet övező nemzetközi kampánytól. Ez a film nemcsak azért a magyar társadalom és a magyar művészet ügye, mert Magyarországon készült, hanem azért, mert a magyar történelemnek a világ és az emberiség történelmével való találkozása mozzanatát és tapasztalatát dolgozza fel anélkül, hogy ezt a magyar társadalom eddig megtette volna. A film fiatal alkotóinak a művészi összegzése önmagában is lenyűgöző, különösen, ha azt nézzük, hogy a holokauszt utáni harmadik nemzedék „kollektív emlékezetének” a megörökítése. Lehet, felül kell bíráltni, vagy inkább módosítani kell a „halott arcán növekvő szakáll”-nak tudott rendszerváltás utáni magyar zsidó jelenlét értékelését. (Hiszen a film alkotóinak szociális és kulturális háttere már elhagyta az országot.)

Fel sem ocsúdva, a film okozta emlékezet-megrázkódtatásból, a nyár a menekültválság megrendítő jelenvalóságával szembeállított. Éppen azokkal a dilemmákkal, tudat alá szorított emlékekkel, amelyek az Auschwitzba tartó vonatokat egész Európában megelőzték. A „...Szerte nézett a nem léle / honját...” érzéssel, amelynek a traumáit minden túlélő nemzedék viseli így vagy úgy. Ennek a „kollektív emlékek” kell felkeltenie bennünk a cselekvő szolidaritást a menekült emberekkel szemben. Nehéz ügyünkkel: a kultúrával, vagy akárcsak a saját egzisztenciánkkal foglalkozni, amikor a közvetlen közelünkben milliók kényszerülnek arra, hogy vándorbotot fogjanak. (Azt már régóta érzékeljük, hogy korszakunk nemigen kedvez a kultúrának.)

S persze nehéz „okosnak” lenni a megrendült Európában – ami mindent maga alá temethet, kivéve erkölcsi éberségünket és emberi minőségünket.

HELYREIGAZÍTÁS

A folyóiratunk 2015/1-es számában megjelent Michael K. Silber: *A Lev ha-Ivri („A héber szív”) dobbanásai Hágár földjén. R. Akiva Joszef Schlesinger: Korai ultraortodoxia és zsidó nacionalizmus között* című tanulmány végéről sajnálatos módon lemaradt a fordítók, Hunyadi Zsombor és Vázsonyi Ágnes neve. Az érintettektől és az olvasóktól ezúton kérünk elnézést.

A Múlt és Jövő szerkesztősége

TARTALOMJEGYZÉK TABLE OF CONTENTS

- 4 Salamon László: Náci Németország; Náci Magyarország (versek)
László Salamon, “Nazi Germany/Nazy Hungary” (poems)
- 6 Sonderkommandósok (Washingtoni Holokauszt Múzeum)
The portraits of three Sonderkommendos (Washington Holocaust Museum)
- 8 Röhrig Géza: A1114; sein und zeit (versek)
Géza Röhring, “A1114; sein und zeit” (poems)
- 10 Heller Ágnes: Saul fiat – kétszer (esszé)
Ágnes Heller, “Saul’s son twice over” (essay)
- 16 Sólyom András: Ki volt Ausländer Saul? (filmkritika)
András Sólyom, “Who was Saul Ausländer?” (film critic)
- 19 Groó Diána: Saul fia (filmkritika)
Diána Groó, “Saul’s Son” (film critic)
- 22 Vajda Júlia: Képek a pokol epicentrumából (esszé)
Julia Vajda, “Pictures from the epicenter of hell” (essay)
- 27 Kőbányai János: Saul fia-napló 1.
János Kőbányai, “Diary about Saul’s Son,” Part I (essay/diary)
- 38 Röhrig Géza: Versek a hamvasztókönyvből (versek)
Poems by Géza Röhrig from *Hamvasztókönyv* (poems)
- 43 *Homage à Saul (11 költő a 12-diknek)* Csepregi János, Bedecs László, Németh Zoltán, Petőcz András, Tóth Krisztina, Rapai Ágnes, Falcsik Mari, Vető János, Kozma György, Pajor Tamás és Bozó Patrik
Homage à Saul – Eleven poets about the twelfth (the poems of János Csepregi, László Bedecs, Zoltán Németh, András Petőcz, Krisztina Tóth, Ágnes Rapai, Mari Falcsik, János Vető, György Kozma, Tamás Pajor and Patrik Bozó)
- 52 Emberként még dönthetünk. Dorogi Katalin interjúja a Saul fia rendezőjével, Nemes Lászlóval
“As human beings we can still decide.” Interview with filmmaker, László Jeles Nemes, by Katalin Dorogi
- 55 Kőbányai János Saul fia-napló 2.
János Kőbányai, “Diary about Saul’s Son,” Part 2 (essay/diary)
- 64 Heller Ágnes: Olvasónapló 2015–2016 (részlet)
Ágnes Heller, “Reader’s diary 2015–2016” (Book reviews)
- 69 Pelle János: „A pokol szívében” (esszé)
János Pelle, “In the heart of hell” (essay)
- 75 Péntek Orsolya: Francia? Magyar? Zsidó? Clara Royer *Csillag* című regényéről
Orsolya Péntek: “French? Hungarian? Jewish? About Clara Royer’s novel, *Csillag*” (book review)
- 78 Clara Royer: A VI. és VII. kerület publicistája. Zsolt Béla (1895–1949), az elkötelezett magyar (tanulmány)
Clara Royer, “Béla Zsolt, the publicist of the 6th and 7th districts (1895–1949), The committed Hungarian” (essay)
- 87 Kőbányai János: Saul fia-napló 3.
János Kőbányai, “Diary about Saul’s Son,” Part 3 (essay/diary)
- 97 Kinga Piotrowiak-Junkiart: Az atonalitás mint az irodalom nyelve a „sötét árnyékban” (Pályi Márk fordítása)
Kinga Piotrowiak-Junkiart, “Atonality as the literary language in the ‘shadow of darkness’” translated by Márk Pályi (From a monograph about Imre Kertész)
- 101 Pálfalvi Lajos: Nem Isten, nem Napóleon, hanem Mengele doktor. (Lengyel monográfia Kertész Imréről)
Lajos Pálfalvi, “Neither God nor Napoleon, but Dr. Mengele” (Polish monograph about Imre Kertész)
- 106 Kőbányai János Saul fia-napló 4.
János Kőbányai, “Diary about Saul’s Son,” Part 4 (essay/diary)
- 120 Göncz Árpád (1922–2015)
- 123 Figyelő
Observer